

Eerder vermeldden wij dat de militie en de landstorm pas na het uitbreken van de oorlog in de *Pacific* werden gemobiliseerd. Die mobilisatie vond dus niet in de Meidagen van '40 plaats – welnu, kort na die Meidagen ging men er op initiatief van de Vereniging van Reserve-officieren in verschillende plaatsen toe over om de landstormers die dertien jaar of langer geen enkele militaire oefening hadden gehad, maar ook de miliciens, tweemaal per week bijeen te brengen. Zo ontstonden de Vrijwillige Oefencorpsen, de VOC's. Er kwamen er vijftig en aan de training namen naast de miliciens en landstormers (tezamen, de reserve-officieren inbegrepen, ca. twee-en-dertigduizend man) vermoedelijk ook enkele duizenden Europeanen deel die nog in het geheel niet geoefend waren.¹ 'Jong en oud', aldus in januari '41 de *Deli Courant*, 'liet zich in het vuur van het eerste enthousiasme inschrijven'², maar 'de gelederen zijn in de laatste tijd sterk gedund', van welk verschijnsel volgens het blad 'tanende belangstelling, afnemend enthousiasme, uitgebluste offerzin' de oorzaken zouden zijn.³

Er waren misschien nog wel méér oorzaken: de reserve-officieren die de VOC's moesten opleiden, waren vaak zoveel van hun militaire kennis kwijtgeraakt, dat de opleiding aan onderofficieren werd overgelaten wier kennis vaak niet groter maar wier toon ruwer was. Het was bovendien teleurstellend, te ervaren dat, als men het geweer had leren hanteren, de munitie voor schietoefeningen ontbrak.

★

Onderdelen van het Knil waren ook de formaties welke wij al enkele keren noemden: de Stads- en Landwachten.

Van die twee formaties werden de Stadswachten het eerst opgericht en bij die oprichting speelden de berichten omtrent het ingrijpen van de 'Vijfde Colonne' in Europa een belangrijke rol: de oprichters meenden dat men in de steden de beschikking moest krijgen over een Stadswacht die tegen 'Vijfde Colonnisten', eventueel ook tegen vijandelijke para-

¹ In 1930 bevonden zich in Indië bijna negenduizendvierhonderd mannelijke Nederlanders tussen de achttien en vijf-en-veertig jaar die, om welke reden ook, niet dienstplichtig waren. Vermoedelijk is hun aantal in '40 nog iets groter geweest. ² Hier en daar waren er ook Engelsen onder. ³ *Deli Courant*, 27 jan. 1941, in *Persoverzicht*, 1941, p. 85.